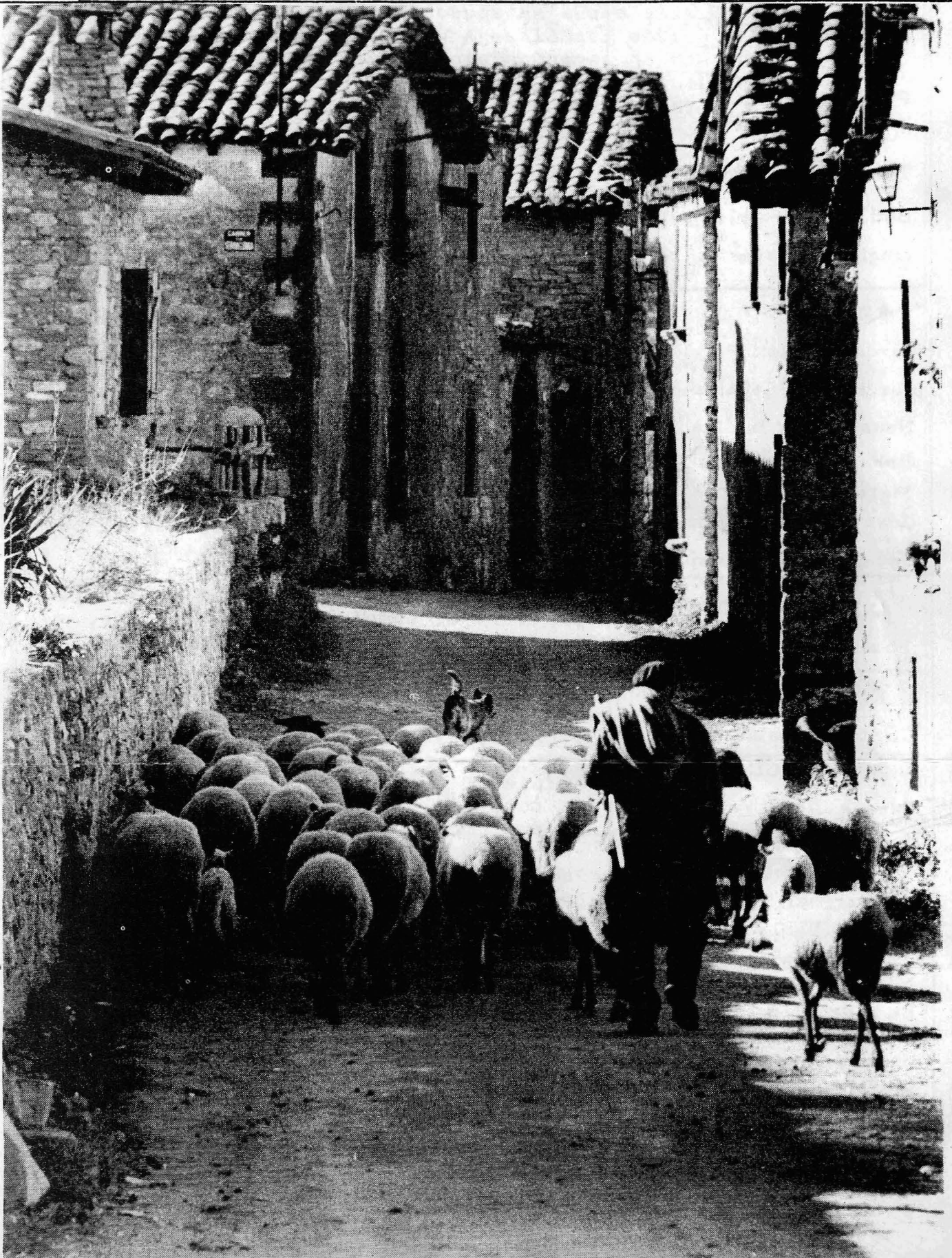

ELS CINGLES

trimestral

TAVERTET

juliol 79 N°2

ELS CINGLES

Publicació Trimestral

REDACCIÓ

ADMINISTRACIÓ

PUBLICITAT

Plaça Diputació. 1

"Can Nazari"

Tavertet, Tfn. 856 50 80

Butlletí dels amics dels
cingles de Tavertet

REDACCIÓ

Jordi Sanglas i Puigferrer

Jordi Mas i Caballé

Neus Roquer i Jofre

Rosa M. Pujol i Nuez

Mercè Clos i Verdaguer

Joan Reixach i Curtó

Josep Solans i Domínguez

DIBUIXOS I ACUDITS

Rosa M. Pujol i Nuez

FOTOGRAFIES

Jordi Mas i Caballé

MUNTATGE I DISSENY

Mercè Clos i Verdaguer

IMPRIMEIX: Copi Art.

Villarroel, 81. Barna-11.

D.L/ B.8390 / 79.

La redacció del butlletí no es fa responsable del contingut dels treballs que apareixen signats, ja que els mateixos reflexen únicament els criteris de llurs autors.

Editorial

Ja estem a ple estiu. Un estiu que s'està esdevinent calorós i soleiat. Molts ja estan de vacances per aquí en aquesta contrada, altres estan a punt de venir. Per a tots, els que gaudirem d'aquestes cingleres i els que les recordaran sense venir, la redacció de "ELS CINGLES", vol desitjar un bon estiu i millors vacances.

Sens dubte, la notícia i els comentaris d'aquest últim trimestre, han estat sobre l'Urani a la nostra Comarca. Amb el suport del comitè-antiurani, s'han fet, conferències, xerrades, manifestacions, festivals, etc. El nivell de sensibilització popular davant del tema, ha estat important.

A Tavertet, municipi directament implicat en les investigacions, observem una participació i inquietat, a nivell de persones particulars. N'hi ha que estan més informades que d'altres, però a tothom l'interessa el tema.

Aprofitant l'estiu, època en la que la majoria de veïns estem en el Poble, ens sembla oportú i necessari que l'Ajuntament informés públicament i amb sessió oberta, de la situació actual i els passos que pensa donar, a l'hora de tractar aquest tema.

Creiem que això serviria per informar a tots els veïns i a la vegada l'Ajuntament podria recollir el suport del Poble, donant-li la confiança i seguretat que façin possible una resposta conjunta i solidària, davant del fet de l'urani o d'altres, que en un futur, mes o menys immediat, es poden esdevenir, com poden ésser, la carretera a Rupit, l'aigua, les cloaques, el telèfon, etc.

Creiem que es ha de lluitar per conservar tot el que representa una manera i forma de vida, de petites comunitats, amb contacte amb la natura, fugint de les grans concentracions urbanes, que ens dona l'industrialitza--

ció. És evident que en aquesta manera de viure, no hi ha lloc per a mines i centrals nuclears, però creiem que -- tampoc hi ha lloc, per a carreteres -- que facin mal-bé, uns sols, que la -- nostra terra, ens ha donat, després -- de molts anys; tampoc hi ha lloc, per a disbauxes urbanístiques, que s'allu nyen de la nostra personalitat, entron cada amb la pedra i els roures. No hi ha lloc, per tantes coses que l'actual societat de consum, intenta presentar-nos com a signes de progrés, i que no son res més que una mentida, que buida a l'home, deshumanitzant-lo i posant-lo en camí, de la seva pròpia -- auto-destrucció. I tot això, sempre -- amb unes motivacions i objectius de -- tipus econòmic, per aconseguir poder, i domini dels uns, sobre els altres.

Tavertet pot ser una de les alternatives a donar, a tot això que la societat ofereix per consumir. Per això -- cal defensar-lo seriosament, i això -- es una tasca que es'ha de fer de forma conjunta, per tots els veïns, amb la solidaritat i respecte necessaris -- que tenen de permetre participar-hi a tothom a partir del seu lloc.

En aquest número 2 de "ELS CINGLES" -- trobareu una nova secció, anomenada -- CARTES A LA REDACCIÓ. Donat que ens -- en ha arribat alguna, creiem que pot -- esser bé, obrir aquesta secció de manera fixa, tot convidant-vos a participar-hi i comprometen-nos per la nostra part, a publicar totes les que -- ens arribin degudament signades.

CARTES A LA REDACCIO

Amics.

Primer voldria felicitar-vos, per aquesta iniciativa que esteu tirant endavant, i que vent positiva i interessant. Permeteu-me però, que vos digui que hem sembla que hi falta informació de tipus oficial, per el que fa referencia a totes les qüestions, i normes que surten de l'ajuntament.

Confiant podreu ampliar aquest apartat en la publicació reveu - la meva salutació.

Un veí

La tendència de tots els ajuntaments en aquest moment, es la de potenciar les festes majors, a través de la participació, popular en l'organització.

A Tavertet tenim una festa major, que ofereix moltes més possibilitats que les que en aquets moments li traïem, "perque no es fa algú per omplir la nostra festa major"?

F.M.

Enguany sí que podem dir que els arbres

del poble han estat de sort, ja que s'han lliurat de la tradicional esporgada. Fa un any que tothom rondina perquè no tenim ombres, i vet-ha aquí que quant ja en tenim forces sembla que fa cin nesa.

Enherabona a qui ha decidit deixar tranquils als nostres arbres.

J.J.

TELEFON PUBLIC
=====

La redaccio de "ELSCINGLES", ha rebut el següent comunicat:

A pesar de las peticiones formuladas a la Compañía Telefónica, en solicitud de Instalación de una cabina telefonica, debido a no existir local público, desde que se automatizó el servicio, con resultado negativo, en fecha 30 de Mayo último se redactó informe detallado de las gestiones realizadas ante dicha compañía, para la obtención de la aludida cabina telefónica, informe que fue entregado al Diputado Sr. Pujol, para a su vez elevarlo al Honorable Presidente de

la Generalidad de Cataluña, para apoyar nuestra petición.

Per altre cantó, un dels responsables de la C.T.N.E., ens ha manifestat que la companyia, un any avans de que es posés l'automatic, havia trames dues cartes com a mínim a l'Ajuntament, demanant qui estaria disposat a tenir un teléfon public.

Cartes que en cap moment varen esser contestades i que van provocar que la companyia deixés el problema penjat, davant el poc interes que s'hiprenia.

Sigui com sigui, no es el moment de buscar culpables, i no podem permetre que la pilota vagi d'un lloc a l'altre, mentre el poble estasse telefon public.

Es urgent i necessari disposar-ne d'un

Per fi, sembla que l'Ajuntament afronta el problema d'una manera seriosa i treballa per aconseguir una cabina.

Confiem que la C.T.N.E., no es posita taps a les orelles, i dongui una resposta rápida, a aquesta necessitat urgent

HISTORIA

ELS DARRERS CENT ANYS A TAVERTET III

En l'aspecte econòmic s'havia destacat un pagès que, sense saber de lletra, es dedicava a la borsa, fent-se llegir el diari per la mestra o el rector. Es pot dir que era el banc del poble: agafava els diners de l'altra gent, amb els quals jugava a la borsa, pagant uns interessos més alts que els bancs. També hi havia homes que destacaven pel seu talent en aquests petits nuclis: uns en el negoci, altres en política, altres en l'administració i d'altres potser en picardia.

Fins ben entrat aquest segle, el Secretari sempre havia estat fill del poble. Ja en el segle passat hi havia representats a Tavertet diferents partits polítics: no hi faltaven liberals, conservadors, catalanistes ni republicans. Precisament hi havia un pagès arruïnat, no sé si degut a la política, que era un gran republicà i llegia un dels diaris més extremistes. D'ell s'explicava que quan una vegada va anar a confessar per Pasqua, en dir al confessor que feia un any que no s'havia confessat, el confessor l'amosnà per la seva tardança; però ell va respondre que quan tenia mossos, tan sols fessin

allò que els manava, ja en tenia prou; per tant, com que només estava manat confessar una vegada a l'any, ell ja complia.

També hi havia hagut algun carlí que havia seguit els caps Savalls i Cabrineti en diferents batalles.

És curiós el cas d'un veí del poble que tenia la dèria de ser poeta i que havia compost cançons i sàtires, una de les quals era dedicada a la conducció d'aigua de la Font del Saule al poble; la seva cançó li portà desavinences amb el Sr. Rector, ja que la conducció havia de passar pels seus terrenys; però, tot i que me l'havien explicada, no en recordo cap mot. El respost d'una de les que recordo deia:

"Si voleu anar al cel, us ensenyaré el camí d'anar-hi: no feu pecats, aneu a missa i a rosari, tam tipitam."

Una altra era de caire polític, amb motiu d'algunes eleccions. Per ella va ser avisat que no la cantés, perquè perillava la seva tranquil·litat. Igualment només en recordo el respost que deia:

"Ninc, garraninc, ninc, ninc. A Madrid toquen a rotllo, ninc, garraninc,

ninc, ninc, de Tavertet el sentim..."

Va fer un vers sobre ell mateix que deia així:

"A Vic em diuen en Joan dels cèntims, a Roda em diuen el poeta i a Tavertet em diuen en Joan de la Tereseta."

De fet era un home força boig. Quan, treballant amb altres homes, tenia alguna discussió en què no es posaven d'acord, ell marxava un tros lluny i ho discutia tot sol; com és natural, sempre acabava tenint la raó.

Un altre veí de Tavertet, de resultes d'haver sofert un judici, va escriure el judici d'en Carnestoltes, el qual havia de ser mort i enterrat el Dimecres de Cendra.

Com a Floflorea, únicament hi havia el cant de les caramelles, els Goigs del Roser, l'adoració dels pastors per Nadal amb els seus moltons elegantment vestits i enramats, mentre es recitaven les degudes poesies i, finalment, el foc a la plaça la Nit de Nadal que, per cert, acabà malament ja que, en una època en que una part del jovent no era gaire sana, es feren molts abusos de robar lle

nya dels llenyers del poble i fins de les cases de pagès i no pas les més riques; fins algun any van robar alguna perxera de fer pallers i llavors les autoritats privaren de fer aquest foc per a evitar abusos. El motiu de fer aquest foc crec que era rostir unes botifarres que es menjaven durant la nit amb el vi a dojo, acabant sempre amb alguna borratxera que era la causa de les malifetes.

És curiós el cas d'un any que, en sortir de la Missa del Gall -se celebrava a les cinc del matí- el mascver de Surroca va veure una carreta que tenien a punt de tirar al foc i va dir: "Aquesta carreta sembla la meva". Després d'haver-se-la mirada bé exclamà: "Si és la meva!" Dons sí, era la seva. Aquella nit la van anar a buscar a Surroca, que cau a una hora o més del poble, sota el cingle; l'hagueren de pujar desmuntada pel camí de ferradura, tant dolent, que sembla impossible. Després el bon pagès no tingué altre remei que pujar amb els bous, enganxar la carreta i donar la volta per Rupit, cosa que li costà tot un dia de camí.

Quan es matava alguna guilla, hi havia el costum de treure-li la pell, omplir-la de palla i, si a la casa hi havia algun bordegàs, a vegades s'ajuntava amb algun amic, anaven al que endeien "passejar la guilla pel veïnat", passant per totes les cases a recollir "la capta de la guilla" que les mestresses dona-

vende molt bona gana -qui quatre, qui cinc ous- mentre llançaven malediccions contra la guilla, contentes perquè aquella ja no mataria més gallines.

A finals del segle passat es dorà el cas d'un home, potser dels més pobres, però força espavilat, que va agafar una guilla novella i la pasejava dins una cistella tapada de les de portar aviram. Quan passava pel veïnat de La Parareda i Carous i li preguntaven com l'havia agafada, els contestava: "Aquí dalt, a Collsapalomeira amb un parany, amb una ratera"; quan passava pel Sot de la Vall, els deia: "Aquí dalt, a Collsalleixera, amb un parany, amb una ratera"; a Rupit els deia: "Aquí dalt, a la Palomera". Així es gua-

en algun llibre, del cas de l'Isidre Casals, molt conegut per ser un gran caçador de perdius, que apuntava sempre amb encert. També era molt famós en ensenyar gossos, essent un dels seus majors ingressos; li portaven molts gossos per ensenyar, fins i tot de Barcelona, per la qual cosa cobrava un tant cada mes, fins que els tenis ensenyats. Aquesta activitat li permetia de tenir molt bones amistats i algun diner a la butxaca.

D'anècdotes se'n podrien contar moltes i ben curioses, algunes de les quals transcriuré tot i que, segons com es mirin, poden semblar poc edificants.

Hi havia el costum de dir: "Per St. Miquel la beguda

Grup de gent des del poble i excursionistes per allà els anys 21 ó 22.

nyà la vida força temps amb la guilla i a tots els verals trobà el nom d'algun lloc per fer lligar el seu vers.

Finalment, també crec que cal esmentar aquí, en cara que ja se n'ha parlat a alguna revista i potser

se'n puja al cel", ja que, com que el dia s'havia escurçat molt, els pagesos deixaven de fer la beguda a la tarda, cosa que es feia tot l'estiu, quan els dies són llargs.

Vet ací, doncs, que el masover de Monteis, tal vol-

ta per estalviar alguna calxalada, volgué deixar de fer la beguda alguns dies abans de l'indicat; no obstant, volgué que els bous tinguessin la mateixa estona de descans a l'hora acostumada. Així va dir al mosso: "Mira, noi, para els bous i mentrestant, per reposar una mica, sortirem a la vora del rocal a prendre vistes del Sot de la Vall. Així ho van fer i, com és natural, veieren com els bous de Novelles, Novelliques i El Pontí reposaven mentre els mossos feien la beguda corresponent. Quan el masover de Monteis veié que els de baix endreçaven el cistell per tornar a la feina, digué: "Bé, ja hauran reposat prou els bous. Serà qüestió de tornar-hi."

Al cap d'una bona estona s'adonà que la llaurada no avançava i, acostant-s'hi, veié que l'arada passava també pel mateix solc. Volgué amonestar el mosso, però ell li contestà: "Com que fa una estona hem fet veure que fèiem beguda, jo he pensat de fer veure també que llauràvem i estarem en paus". LLavors l'amo li va dir: "Tens raó, noi; això no passarà més. I així succeí.

Bonica astúcia la d'aquell home eixerit per a fer valer els seus drets.

Des Molí Bernat se'n poden contar igualment algunes històries interessants, tot i que potser d'un cert mal gust.

Hi havia hagut un moliner que, junt amb la seva mu-

ller, era molt amic de fer cap a les festes majors, fires i aplecs de la contrada; però con que tenien molta mainada i els era un destorb per a les seves safranades, trobaren la solució, amb bona o mala pensada, de deixar-los tancats dins d'una arca de les que hi posaven el gra, creient que allà els deixaven segurs, que d'aquesta manera no perillaven de caure al cingle ni de cap altre tropell. Tanmateix, vingué el dia que els més grans tingueren l'astúcia d'aixecar la tapa de l'arca i així pogueren sortir a respirar l'aire pur, puix que quina atmosfera hi devia haver dins del catau on fins i tot havien de fer les seves necessitats durant tot el dia! Quan creien que s'acostava l'hora de tornar els seus pares borts, un d'ells es posava de vigilant i, així que els veia emprendre l'empedrat de baixada, corria a donar l'avís i tots cuitaven a retornar al cau per estalviar-se una bona pallissa.

Hi havia hagut un altre moliner que també volia sempre la dona al seu costat, no per a anar a festes majors, sinó que, com que era molt gandul i en tenia la fama, se l'emporjava per fer-li fer les feines més carregoses: fer carbó de rabassó i les feines del camp; a més, ella havia de carregar les sàrries de carbó a la mula i al ruc i anar-les a vendre a Manlleu, fent quatre hores de mal camí i, per repòs, sovint havia de pu-

jar les sàrries a un tercer o un quart pis, feina pròpia d'homes. Després havia de proveir de queviures per tota la setmana i fer els encàrregs del veïnat, sense poder dinar amb prou feines, ja que el moliner li demanava comptes i si havia gastat més de la raó, hi havia males fregues. Per això, algun eixerit del poble els havia tret la cançó:

La molinera va al mercat
i el moliner no hi vol anar
La molinera vol sabates
i el moliner no li'n vol
/comprar.

Coses semblants o pitjors es podrien contar d'algun altre moliner, però crec que és millor deixar-les al tinter, perquè penso que ja n'hi ha prou per veure com en aquell racó tan pintoresc de la cinglera hi planava la felicitat. Sort que ha desaparegut el molí i ara només s'hi escola el remoreig de la font fresca i abundant, el cant dels rossinyols emboscats en les bardisses espesses i l'estrèpit ferretec de la cascada en dies de grans pluges, que te per nom "El Salt del Molí Bernat".

No tot són facècies el que es pot explicar del Molí Bernat; també cal pensar en els centenars de quarters de blat que devien passar per les seves moles de pedra pesades i massisses, per a fer la farina amb què les mestresses feien el veritable pa de pagès

J SANGLAS

Bans curiosos

Alcaldia Const.
de Tavertet

"A fi de còmplir la mia obligació y evitar tota discòrdia, me veig que dech fer la major vigilància sobre la persecució dels dañadors de bosques agenos, com y també en fer nasturar erbas agenas y fer camins nous, segons los bandos exèdits per el M Y. Jefe Superior Politic de esta Prov^a baix las multas contingudas a dits bandos, las que exigire sens contemplaions als contraventors.

Tambe prohibesch que no se puga jugar jochs prohibits, ni dels permesos mentres se fan funcions de Yglesia, ni en la nit passat al toch de la Ave Maria del vespre, baix la multa de quatre rals velló à cada un que hi encontraré y al que donará abrich vuit rals, y als reincidens doble multa. Y baix la dita multa prohibesch que no se pugan fer saraus ni balladas sens mon permís, que no se pugan tirar bacinadas al carrer, que no se puga gastar aigua de la fon del poble per re-

gá, ni rentar al raig de esta ortalissa ni roba ni al safareix roba de malals o de morts. També prohibesch baix la multa de trenta rals velló que no se pugan courer artigas desde 24 de Juny á 25 de Juliol à causa de malmetrer la cullita. Y perque constia y ningú puga alegar ignorancia mano fixar al presen en lo paratje públich.

Tavertet.
4 de mars de 1846.
Pablo Serra Alcalda.

BANDO

D. Josep Serra Alcalde
Constitucional del present
poble de Tavertet.

Fas à saber: Que habén arribat a coneixement de la mia autoritat que varios joves de est vehinat i sobre tot criaturas, que millor guardadas estarian al costat de sos pares y mares, van à nadar ò banyarse en lo gorch del Pont ò en altres de aquesta Riera ab eminent perill de negarse u ab escandol de quantas personas pasan per aquells camins públichs, he acordat esposar al públich lo present Bando per lo cual

PROHIBEIXO terminalment que ningú, sia gran sia petit, vaigui à nadar ò banyarse en los citats gorchs de la vehina Riera com ni tampoch en la balsa del molí de la Cormina baix la multa de cinch pesetas y altres responsabilitats que se podran seguir contra los pares ò encarregats de las criaturas que per un oblit llur ò falta de vigilansia y de cumpliment de aquet Bando, prenguin alguna desgrasia.

Lo que y à fi de que ningú puguia alegar ignorancia, se fa publich per medi del present que firmo en Tavertet à 14 de Agost de 1890
El Alcalde

DOSSIER

la capella de sant corneli

Una vegada més he tornat a Sant Corneli -- per tal d'esvaïr el dubte sobre el caràcter de la seva edificació i una vegada -- més me n'he enternat amb tots e més dubtes que abans. I és que -- Sant Corneli posa un seguit de qüestions, tant sobre al seu -- origen, com sobre el tipus de edificació -- de la seva capella.

Avui dia arribar -- a San Corneli és relativament fàcil. Ja no cal tressar els tres quarts llargues de camí que hi ha des de -- Taverdet vers els masos Puntí i Novelles, des d'allà, agafar el camí que va cap a la Font de la Vena per pujar el cap de poc -- la costa granada que mena a la capella.

Avui dia un camí ben cuidat que trobem a -- mà dreta, passat el -- Km 26 de la carretera de Vic a Olot, poc -- després de deixar el poble de Cantonigròs, us portarà fins a la mateixa capella amb -- quatre quilòmetres -- llargs de recorregut. El camí no és pas sempre ben planer ni sense pedruscall, però -- és fàcil de recórrer i passa per indrets -- bonics, amb una Font la de Rossivól, a poc

d'agafar al camí, -- seta na magnífica fageda, i amb una altra font, la Font Nova, -- amb bancs i aixopluc prop el petit torret de la Cau, no lluy de San Corneli.

La Font, la carretera l'agencament de la capella, dels voltens -- la descoberta del dòmen veí de la capella i tantes altres millores que el lloc ha experimentat, totes tenen per protagonistes un sol home, en Francesc Puntí, masover -- de la Cau a qui escauria plenament el títol d'ermità de Sant Corneli.

He dit al principi -- que la capella de -- San Corneli posa dubtes, perquè és difícil de datar la part més vella e capsalera de l'església -- orientada vers llevant. Es un edifici llargarut i relativament baix de volta, almenys a proporció de la seva -- llargada, fet amb -- pedra del país, sense carreu, però ben disposada, construïda amb tècnica romànica, però sense -- cap característica especial que diferenciï el presbiteri de la nau i sense

cap arc toral; només uns graons donen accés al presbiteri. Si s'examina l'obra hom hi veu diferents repeses que indiquen que va ésser -- allargada e que es va construir en diferent etapes.

El portal de la banda de migdia, que va -- ésser descobert per deducció el dia 12 -- de febrer de 1966, -- quan tots el homes -- de Taverdet reconstruïen el teulat de -- l'atri, que s'havia -- ensorrat poc abans en fallar la viga mestra té encara una certa -- tradició romànica, -- però es troba ja en la part anterior feta amb posterioritat a -- la capsalera. El campanaret, la porta de ponent i l'atri són -- molt més moderns. La porta, i segurament l'atri, sostingut per tres grans columnes -- de pedra i un mur seguit a la banda de -- tramontana, sembla -- que es varen edificar junts, segurament el 1717, quan el Josep Novel·las de Vall, -- que era obrer perpetu de la capella, féu -- edificar el nou portal, segons consta gravat en la llinda. El campanaret es va -- fer e al menys refer-

mar el 1863 segons la data que llegim gravada en un finestral, - però per la resta de l'obra no tenim cap - indicació i el seu tipus de construcció no dóna per a cap afirmació concreta.

La planta, ja ho hem dit, es desproporcionada i no correspon pas a una planificació romànica i el portal de migdia, amb una sola gran pedra fent de llinda de punt rodó, tampoc no és romànic, es evidentment més tardà, del segle XV potser. El problema consisteix a saber si la capella es va reconstruir -- aprofitant un espai o planta anterior o si es va concebre ja amb la disposició actual. Els sants Corneli i Cebrià, patrons de la capella, venerats el 16 de setembre, són sants de devoció molt antiga. N'és mostra un document del 942, existent a la catedral de Vic, que parla -- d'una domus Sancti Corneli, però tampoc no consta clarament - que es refereixi a la nostra capella. D'altra banda no coneixem cap més capella propera a Vic dedicada a aquests sants.

El dolmen situat a tocar la capella, en la banda nord i les restes de poblament prehistoric a la punta d'uns camps, també al nord de la capella, així com una gran pedra amb una bassa excavada i altres elements descoberts per

aquí fan pensar que hi havia hagut fa més de dos o tres mil - anys enrera un nucli de poblament en aquest indret, tan fàcil de defensar pels penyasegats que envolten el pla de la capella. Era un antic poblament com el de Savassona, que té també la capella de sant Feliet amb la capsalera pre-romànica?

Tots aquests són els interrogants que pose la capella i l'indret de Sant Corneli. Interrogants difícils de contestar, però que permeten a l'investi-

seves pedres es fesin les reformes tardanes de la capella.

El 1936 va ésser destruït un retaulet barroc que havia estat fet 1721, segurament com a final de les obres iniciades el 1717 Taverdet sempre fidel del sant, hi pojava a celebra-hi culte el dia dels patrons, el dilluns de la Pentecosta i un dels dies de rogacions de l'ascensió. El commidor del centre de l'atri servia per venir el terme; el pedrís, per a descansar-hi els vells

gació volar vers èpoques molt reculades. L'antic arxiu de Taverdet parla d'aquesta capella des del 1292. Aquí ja trepitgem terra segura. El 1305 tenia ermitants o donats i béns propis pel sosteniment del seu culte. A la banda del migdia de la capella si hi veuen restes de fonaments d'una casa que seria el mas Bala, conegut des del 1342 i desaparegut en la despoblació de després de la festa negra (1348). Es molt probable que amb les

després de la llarga caminada.

Els temps han canviat, però San Corneli, avui assequible amb cotxe i fita de sortides demihicals continua en fen, ple d'enigmes i de misteris, però més interessant que mai. Espero tornar-hi, tornar a parlar amb en Francesc de la Cau i veure si alguna hora, amb la ajuda de tots, podem anar descobrint el misteri i desfer els interrogants, que que posa aquets bonic bocí de terra cabreresca i catalana

Antoni Fladevall

COL.LABORACIONS

l'agullola de sant joan de fábregas

Cada terra, cada país té les seves o petites històries, les seves llegendes, i Rupit no podia ser menys.

Nosaltres hem sentit per boca dels nostres pares, i ells dels seus avis, fins a fondre's en la nit del temps, una petita llegenda de la formació de l'Agullola.

L'Agullola és una penya descomunal, talaia insuperable, penjada en la conglera que en més de quaranta quilòmetres va de coll de Condreu fins més enllà de St. Pere de Casseres.

Aquest gran penyal anomenat Agullola, o petita agulla comparada amb el cavall Bernat, jo l'he batejat amb el nom de "mugre de Catalunya".

Fins fa uns tres anys sols els excursionistes, els aimants de la natura podien tenir el goig de visitar-la, ja que no hi portava a cap ni cap carretera ni pista forestal. Sols hi arribaven camins de mules. Avui una pista forestal que va de Rupit fins a Sau passant

per l'església romànica de Snt Joan de Fábregas encurça el camí a peu uns trenta minuts.

Dons bé, la llegenda que ha arribat fins a nosaltres explica que "Hi havia per aquestes contrades un gegant terrible i cruel. No parava d'espantar tota la gent, bona, senzilla i treballadora que habitava per aquets verals. Se'ls emportava les ovelles, els remats i fins i tot havia tropellat algun pastor. La gent tota esperugida, vivia sempre, amb la por, amb l'ai al cor.

Un dia es reuní tota la gent i parlà de com ho farien per defensar-se d'aquest gegant. Vient que tots els medis humans eren fallibles, invocaren l'ajuda divina. Déu escoltà la seva pregària i els envià com a protector l'Arcàngel St. Miquel.

Un jorn St. Miquel i el gegant que no era altra que Lucifer, tingueren un terrible combat, aquest en veure's ja vençut i derrotat, abans de tor-

nar-se'n a l'eternal abim, posà un peu al cingle del Far i l'altre al pla Boixer, agafà l'espasa i la clavà amb tanta fúria sobre la cinglera de l'Agullola que aquesta es migpartí i quedà formada aquesta penya gegant que té el nom de "Agullola de St. Joan".

Recorda encara, aquets fets, el Castell de l'Embastida que fou l'escenari on tingué lloc aquesta aferrissada lluita.

Abraonats en cruel guerra, caigueren cinglera avall. Avui encara es poden veure en les penyes de roca viva del grau de Sallent les petjades de St. Miquel i les unglaes del dimoni que feren en rebotre en el zig-zag del camí que baixa al grau. No gaire avall del Salt de Sallent hi ha el Gorg de la Trapa i per aquest forat és per on el dimoni, vençut i esporugit, s'esmunyí cap a l'infern.

Miquel Banús

cultura popular

Al contemplar ésta, -- más que nueva, actual, postura pluralista y democrática, de nuestro país, se oye con frecuencia "CULTURA POPULAR", "LA CULTURA AL ALCANCE DEL PUEBLO" etc. Pongamos a qui cuantos slogans os parezcan, porque hay profusión de ellos. Todos me parecen muy bien, si no descienden al campo de la demagogia.

Lo de menos, es que las culturas sean -- mas o menos populares, ya que cultura solo hay una. CULTURA DE CULTIVAR ALGO QUE NOS ATRAE. Es -- mas importante que esté al alcance de todos; pero nunca se ra operante, si no interviene nuestra -- parte decisiva. Si -- nosotros no nos sentimos atraídos por una afición o vocación profunda, en una o varias parcelas del saber o cultivar. O sea que si -- falta nuestro esfuerzo, nuestro tesón y voluntad, ya pueden poner los medios mas abundantes y eficaces que sean, a nuestra disposición, que si falta ese tesón seguiremos sumidos en esa pereza mental -- que invade a la gran mayoría "popular" de la gente que reclama esos medios, pero -- que confía le vendrá como un milagro

infuso, esa ansiada cultura.

La cultura no se da como un aumento de sueldo; va siempre, implicito, el esfuerzo personal y tenaz de cada uno.

La cultura, por mucho que nos pese, -- no será nunca de masas ni de muchedumbres, siempre selectiva, conforme a la capacidad mental y facultades de cada individuo, teniendo en cuenta que las -- mentes no son uniformes. El conjunto de sabidurias ya no caben en el cerebro humano, por tal motivo se divide en -- parcelas y para cultivarse en esas parcelas, siempre surgen los mejor dotados, que imperceptiblemente, concurren hacia donde les lleva su vocación.

Naturalmente que una cultura sensible lo mas extendida posible, hace mejores a los pueblos y a su extensión civilizadora. El ejemplo de Grecia, nos lo -- demuestra.

Primero y eso si -- que ha de ser masivo, como base la enseñanza primaria y básica. Esta es esencial, porque de ahí, ha de arrancar todo lo demás.

Dejemos a los facultativos o titulados que derivan hacia un profesionalismo, a parte, -- aunque sean sumamente necesarios, -- pero tambien observareis y segun su capacidad y dedicación, que unos destacan mas que otros

Nosotros vamos a -- por esa cultura feliz de "Hobby", -- que está exenta de monotonía y rutina vamos a una cultura segun nuestras aficiones, ya que esta mas cercana -- del circulo de lo popular.

Cultura es cultivar algo que inunda nuestro espíritu impaciente y -- que suele situarse al margen de nuestra profesión. Por este anhelo cultural, que nos reportamos nosotros mismos, establecemos -- unas compensaciones en cadena, sobre nuestro espíritu y que se extiende a los demás por intercomunicación. Una cultura no puede quedarse sometida a una sola individualidad; es -- cuando queda frustrada y pedante. -- La cultura es comunicativa o no tiene razón de ser. -- No podria cubrir --

su misión social inmensa. No creais que un medio rural tiene que carecer de cultura. Vuestro cerebro tiene las mismas posibilidades y condicionamientos receptivos que los demás ponerlos en movimiento y vereis de lo que sois capaces. Desde el medio rural se puede distender a todo plano de conocimientos, como los cultivados en ciudad. Los medios pueden adquirirse agrupandonos con voluntad de hacer e intercambiar.

La primera regla, es buscar una afición, procurarse los medios y cultivarla a fondo. La mayor parte de la gente, circunscriben la cultura a las tres fases de mas impacto en los conocimientos humanos. Las artes plásticas, musica y literatura. Cada una de estas tres fases tienen campos infinitos de actuación. Nadie sera un buen aficionado, ni capaz de percibir el deleite de estas

bellezas, sublimadas por el talento del hombre, si no cultiva la afición y se va documentando debidamente y poco a poco. Un aficionado a la cultura, no consiste en devorar libros glotonamente y mal saboreados. En los intermedios lectorales o de contemplacion de obras de arte, recurrir a los tratadistas y criticos ponderados en la materia, que analizan la versión en la autentica belleza de su imagen o expresion

Todos estos elementos y conocimientos son divulgados en libros y revistas especializadas. Asi se va adquiriendo conocimiento sensible y acertado, para poder determinar en que consiste, la belleza de una arquitectura románica, o el lirismo de las obras de Gaudí.

La cultura no acaba aquí, ha mas. No hay que acomplejarse ante un hombre culto; recibir su charla con naturalidad y enriquecerse con los

conocimientos que nos esponga.

Una cultura, repito, puede empezar por algo insignificante que va enriqueciendo nuestro espiritu; ese es el cultivo o cultura, algo que nos enriquece en conocimiento y deleite de las cosas que tienden a mejorarnos. Puede iniciarse con una afición en un plano determinado y afin, incluso algo que desarrollamos cotidianamente. En Flora, que propicio para crearse sus propios jardines, en botanica, en fauna, conocimiento de aves y animales que rodean el medio rural. En el mismo campo agrícola, por ejemplo, los riquisimos vinos que prestigian en el mundo, fueron creados por campesinos mas cultos e inquietos que los otros.

CULTURA SIN DEMAGOGIA, ES PATRIMONIO AL ALCANCE DE TODOS QUE SE LO PROPONEN.

Jose Aced

Rosa Maria

amic caminant

A les angires de l'Avenc, hi ha una altra meravella; aquesta, però, força més avall. Per a poder-hi anar, enfilarem -des de Ta vertet mateix- el camí que havia estat de bast i que menava a la masia de Sul roca, al peu de les cingleres, i al veïnat anomenat precisament, de Sota-Roca. Aquesta tresquera, que devalla fort i serpeja sota els replecs de les aplomades muralles, és d'allò més espectacular que hom pugui imaginar. A dreta tenim tot el pla de Sota-Roca, verdejant de boscos i atapeït de masies -dissortadament abandonades quasi totes-; A esquerra, les cingleres i esbalçaders de l'alta plataforma van desfilant, en una contínua successió de grans roquers, farcits d'una infinita variació d'esquerdes, clivelles, cornises i relleus. Enlloc no hem pogut copsar totalment com aquí, l'ensobergada potència dels coclòpics farallons que es dreuen sobre nostre. I força enllà, tancant una enorme raconada, se'ns apareix el fabulós i incomparable saltant de la "Cua de Cavall".

N'hi ha dos, de salts, ben separats, però molt propers: el del torrent de L'Avellanosa, i el del torrent d'Aigües o de l'Aberrador, que des d'uns esvorancs, dalt de tot del precipici, cauen a l'abis-

me. L'aigua es destria i vola sobre les fugisseres i arrugades llastres, i cent metres més avall, rebota en una ampla terrassa roquera, molt espaiosa formant de nou dos reguers. Després i encara separats, es llencen una altra vegada al buit, amb dos-cents metres de caiguda lliure, des d'una gegantina i vertical timbera de pedra vermellova. Els raigs d'aigua de la doble cascada -que no solen ésser gaire grossos per l'escassíssim recorregut d'ambdós torrents- s'esblenen i es polvoritzen per la gran altura, i cauen com una pluja. I si fa una mica d'oreig o ventitjol, la "Cua de Cavall" ondula per davant la gegantesca muralla roja, amb amples i pendulars moviments. Finalment, els dos torrentols s'ajunten en un mateix gorg, força gran, voltat arreu d'espessa boscúria, on les aigües d'un blau puríssim reflexen les dures línies dels penya-segats. Al gorg l'anomenen "la Platja", perquè efectivament, les seves ribes aparencen una platgeta, però el seu nom hauria d'ésser, absolutament, el "Gorg de les Fades". Quan els saltants porten molta aigua (sovint en el fort de l'estiatge, estan completament eixuts), la visió és esbalaïdora. Hi ha molts salts i cascades per la comarca, i certa-

ment bonics i amb força més cabal; però cap no guanya en emoció ni en la seva rotunda i definitiva bellesa, a la "Cua de Cavall". No s'hi arriba pas fàcilment, al gorg de les Fades; però tot l'esforç és poc, si es pot contemplar i assaborir aquest fabulós i fantàstic saltant.

- Salt del molí Bernat

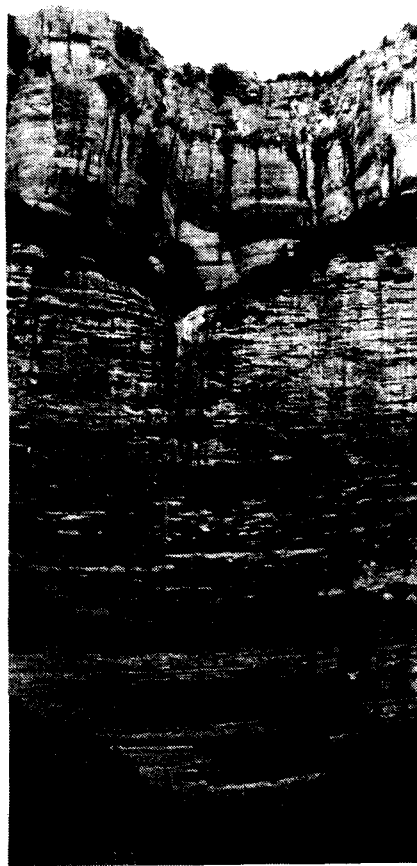
Un altre saltant, molt remarkable, és el del Molí Bernat. Està situat en una pregona i esquerra clotada; l'aigua es despenja d'una gran cornisa de roca, que no és altra cosa que una gegantina balma

de forma semicircular. Hom pot arribar al peu mateix del sallent, i des de sota la balma -més o menys en sec- contemplar la caiguda de la formosa cascada de la riera de Balà, que en les torrentades porta un gavadal d'aigua, aixecant núvols d'escumalls. És un espectacle preciós i també eixordador.

Les comes anomenades "La Vall" properes al poble, estan plenes de camps de conreus i masies, gairebé totes abandonades: la trista història de sempre. Citem, com a importants, El Pontí i Novelles. La curiosíssima Torre de La Vall, amb pagesia anexas és verament interessant, i de molta antigor, puix que la feixuga torre massissa i quadrada i força alta, fou concebuda per defensa, i data del s. XIV essent doncs l'edifici encara en peu més antic de Tavertet i de tot el Collsacabra, llevat naturalment, les esglésies romàniques.

Als planells del Puig del Saule, sobre mateix de la Vall, senyoreja la noble casa de Monteis, de rànquia nissaga, l'arcaic edifici de la qual està ornat amb un torricó de defensa, ja molt rosegat per les centúries. Més enllà, trobarem un gran pla -el pla de Monteis- que es perllonga fins al Puig Segueler. S'hi escauen, en aquest calm, dos arbres imposants, gairebé solitaris. Són dos magnífics exemplars que criden im-

mediatament l'atenció: un roure i una alzina, rodaxons i cepats, atapeïts d'un fullatge exuberant i ufanós. Són una parella que estan molt prop l'un de l'altre, i es fan companyia: deuen estar enamorats. Des d'aquesta alça-

- La cua de Cavall

da veuen passar el núvols, i els vents, i les tempestes; prenen el sol, quan n'hi ha, sense que ningú no els el tapi, i suporten el fred -que en fa, i molt, a l'hivern, per aquest país- tan bé com poden, ja que ningú no els en protegeix. Admirem-los amb calma, sense pressa; s'ho mereixen. I a més, quan els dos arbres s'adonin de la vostra simpàtica

atenció, us ho agrairan, paraulà. Al cap d'una bona estona, començaran a bellugar les branques i tremolar les fulles, i sentireu la lleu remor d'un oreig en les seves frondes és el seu signe de gratitud. Com si us parlessin, donant-vos les gràcies.

Fem ara unes quantes passes endavant dels arbres -saludant-los amicalment en passar- i a l'extrem del petit planell, contemplareu a pleret una grandiosa vista de Les Guilleries i, als vostres peus, el poble de Tavertet vist per sobre les taulades. I també copsareu totalment el llarg promontori, en l'inici del qual està assentat el poble, i que avança dreture rament rodejat de timberes pel pla de Dalt, fins acabar en el Pla i Puig del Castell. És tot un espectacle; seiem i disfrutem amplament del gegantesc panorama, respirant-ne els purs aires. I si, a més, tenim un dia bo i el sol ens acarona, amb tot plegat tindrem una idea força exacta de què vol dir un racó del paradís.

quirze parés

recó del poeta

A L'AVENC

*Oh pedres centenàries
com clameu a l'infinit,
els vostres jorns de glòria
fa anys que han finit.
Sous sulls de nostra història
i os guardem en la memòria
de dia i de nit.*

*Que bonica és l'Agullola,
que bonica en nit serena
i com vetlla tota sola
al final de la carena.
Ahir, cofoia, s'engalanava
amb brots de boix i farigola,
si bonica és la cinglera
més bonica era l'Agullola.*

MIQUEL BANÚS
gener 79

ROSA

Una Rosa jo en conec
de flaire molt fina,
és d'aspecta fresc
i cara de nina.

Un dia sant Tomás
la veu que somnia
i amb cor generós
li féu una crida,
i amb veu molt humil
li digué: vine,
que de flors de tot
l'any jo en faig re
collida, puig que
d'alló que el món
en diu subnormals
jo en dic flors
divines,
perqué en el seu cor
no hi rau l'injustícia

La Rosa amatent
hi ana deseguida
trobant-s'hi tan bé
que no en marxaria.

Sant Tomás té un jardí
de flors de la vida
i n'ha fet un recull
d'on ningú les sabia,
escampades per el mon
el mon que les oblida.

Si el jardí es esplendoros,
mes ho es la jardineria,
treballan sens repòs
durant tot el dia.

La feina que fan
ni amb or no espagaria,
que on hi ha amor,
no hi ha cap mentida.

Que Déu els ho pagui
i la Verge Maria
que el be que ells nefan,
ja mai nos'oblida.

JORDI SANGLAS

PINZELLADES

*De Sant Jordi la rosa
un esqueix n'he plantat.
Que tregui poncelles
ben aviat.*

*Poncelles de vida
de Pau i Llibertat.*

*Quan posar nostra senyera
engalanant el balcó
era senyal de felonia
i et tenien per traidor...
en el calaix la guardàvem
o a dins del nostre cor.*

MIQUEL BANÚS
gener 79

ESTIU 79

Aquest any a Tavertet
tindrem un estiu dis-
tret.

Hem dit que no a l'u-
rani,
ho escribim en un ---
llençol,
ho cantem a l'Esqui-
rol,
i esperem aviat tor-
nar-hi.

Si ens agrada fer ex-
cursions,
i també ballar sarda-
nes,
anirem a Sant Corneli
els mes grans i els -
petitons.

I per la festa Major-
no se si hi hauran ---
sorpreses,
peró segur que balla-
rem,
a l'envelat, si volem

Els amants de l'aigua
i sol,
aquest any estem de -
sort,
ja que el temps ens -
acompanya i podem fer
natació.

Si voleu venir-ho a -
veure,
a Can Molina heu d'a-
nar,
i tambe per la pissi-
na de Can Gomí, podeu
passar.
Allà veureu fer gatza
ra,
i sabreu el que és ---
disfrutar.

Rosa Maria

Rosa M^a

NOTICIARI BREU

<p>Degut de que ja feia temps que per part de dels estuiejants es demanaba que si fos possible s'abansés la festa major per abans de acabar-se les vacances, l'ajuntament va començar a tots els veïns del poble, demanan el seu parer, i acordaren de celebrar-la l'últim diumenge d'agost, que enguany s'escaurà el dia 26.</p>	<p>al que per poc que rellisquin els hi pot costar 500 pts. de "multa". Fora interessant que n'hi possessin un de més cordial.</p>	<p>no es de competició, - valdria la pena posar-le en condicions per poder-la utilitzar.</p>
<p>No gaire mes amunt del padró dedicant una salutació als visitants hi ha un cartell, degut</p>	<p>Encargar el Sr. Ingeniero Industrial D. Ramón Pons Marimón la confección del proyecto Técnico de CAPTACION DE AGUA POTABLE PARA LA AMPLIACION DE ACTUAL CAUDAL Y MODIFICACION DE LA RED DE DISTRIBUCION DE AGUAS!</p>	<p>Encargar al Ingeniero Industrial D. Ramón Marimón la confección del Proyecto Técnico de "ALCANTARILLADO -- DEL NUCLEO URBANO DE TAVERNET.</p>
<p>No gaire mes amunt del padró dedicant una salutació als visitants hi ha un cartell, degut</p>	<p>Fa temps que l'Ajuntament va fer una piscina pel poble, encara que</p>	<p>Hem d'agrair al nou consistori per haver posat fi a un problema que tans cops ha sigut motiu de que molta gent s'hagi picat els dits: L'aixeta de la font.</p>

ajuntament

<p>Definitivament les -- comissions del nostre Ajuntament, han quedat de la següent manera:</p>	<p><u>COMISSIO DE CULTURA:</u> -Antoni Molina Alejo -Magdalena Jufre Orra</p>	<p><u>COMISSIO DE SERVEIS-- PUBLICS:</u> -Angel Vila Eslavé -Antoni Molina Alejo</p>
<p><u>COMISSIO D'HISENDA:</u> -Magdalena Jufre Orra -Angel Vila Eslavé -Antoni Molina Alejo</p>	<p><u>COMISSIO D'URBANISME:</u> -Angel Vila Eslavé -Jaume Ballana Garole ra.</p>	<p><u>TINENT D'ALCALDE:</u> Angel Vila Eslavé</p>
<p><u>COMISSIO D'AGRICULTURA I RAMADERIA:</u> -Jaume BALLANA Garole ra. -Magdalena Jufre Orra</p>	<p><u>COMISSIO DE GOVERNACIO:</u> -Antoni Molina Alejo -Angel Vila Eslavé</p>	<p><u>BATLLE:</u> Miquel Parramón Orra</p>
<p></p>	<p><u>COMISSIO DE SANITAT:</u> -Magdalena Jufre Orra -Angel Vila Eslavé</p>	<p>===== L'horari d'oficines, -- es de 10 a 13 hores, -- tots els dies.</p>

de la parroquia

Tots desitjaríem tennir ben aviat a l'Església Parroquial l'original de la Mare de Déu del Cor. El Patronat, "Amics de Taverdet", han regalat una reixa per a l'armari, on pensem guardar-la, i els ho agraim de cor, però no és suficient per assegurar que resti ben protegida.

Cal adaptar la reixamentada, reforçar les parets de l'armari, posar-hi un bon sistema d'alarma, ornamentació i il·luminació adequades i fer-hi una porta, per tal que no quedi sempre a la vista del públic.

Tot això importará unes bones despeses, que no podem afrontar fins que no tinguem prous diners per a iniciar-ho. Actualment disposem sols de deu mil ptes.

Hom ha suggerit que imposéssim una quota a cada família, que per la seva part estava disposat a contribuir-hi amb el que assignéssim. Jo no crec que aquesta sigui la fórmula adequada. Més aviat crec en una de les dues solucions següents:

1)- Que resti ben lliure el donatiu, que pensi donar cada família, per aquells que desitgen donar-lo.

2)- Recordar a tothom que hi destinarem tot el que es reculli a l'Església durant aquest estiu i mentre faci falta.

El dia de Corpus vingué a confessar un sacerdot de Vic, i feren força els de Taverdet que aprofitaren aquesta avinentesa per rebre el Sagrament de la Penitència. Aquest sacerdot s'ha ofert per tornar altres vegades. Recordem-ho, doncs, els de Taverdet i els estiujants que desitjin aprofitar aquesta avinentesa: EL DIA 15 D'AGOST, festa de L'ASSUMPCIO, tindrem un confessor extraordinari mitja hora abans de la missa.

CONFERENCIA DEL SR. RAMON VINYETA LEYES, gran conegedor de la nostra comarca, que està preparant un llibre sobre TAVERTET. El dissabte, 28 de Juliol, a les 10 del vespre, a l'Església Parroquial.

Ens parlará dels "ARBRES MONUMENTALS DE CATALUNYA", amb espe-

cial menció dels de la nostra comarca. Ho acompanyarà amb diapositives. A més ens deixarà una relació dels arbres que creixen espontaniament a la nostra contrada, per tal que en puguem anar recollint per el nostre museu.

A l'Església hi ha la pols acumulada de 10 anys d'obres.

Jo volia netejar soltotes les parets i voltetes. En demanar a en Molina que em deixés taulons, s'oferí a muntar-hi una bastida i de moment 6 homes mes, s'han ofert a ajudar-me.

Si algú més hi vol col·laborar, l'esperem el dissabte dia 11 d'Agost, a les nou del mati. Cal que portin aspiradora tots els que en tinguin a casa.

Agraïxo als editors de "ELS CINGLES", que m'hagin cedit aquest espai.

EL VOSTRE MUSSEN

